

ارزیابی پرستیز تولیدات دندان پزشکی ایران در خاورمیانه و جهان

سید جواد قاضی میرسعید^۱فاطمه مسعودی^۲

۱: دانشیار، گروه آموزشی کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی، دانشکده‌ی پیراپزشکی و عضو مرکز تحقیقات مدیریت اطلاعات سلامت، دانشگاه علوم پزشکی تهران، تهران، ایران.
 ۲: نویسنده مسئول: کارشناسی ارشد، کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی، دانشکده‌ی پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی تهران، تهران و کتابدار، نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور، قم، ایران.
 Email: f.masodi@qompl.ir

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۶/۸/۲۳

تاریخ اصلاح: ۱۳۹۶/۷/۱۳

تاریخ ارسال: ۱۳۹۶/۴/۲۸

استناد به مقاله: قاضی میرسعید سیدجواد، مسعودی فاطمه. ارزیابی پرستیز تولیدات دندان پزشکی ایران در خاورمیانه و جهان. مجله دانشکده دندانپزشکی اصفهان. ۱۳۹۷؛ ۱۴(۱): ۱۰۹-۱۱۲.

مقدمه

در دهه‌های اخیر توجه بیشتر به نقش حیاتی رشته‌ی دندان پزشکی در حفظ و ارتقای سلامت همه‌ی اقشار مردم در جوامع مختلف، تأثیر مثبت بر تغییرات سیاسی، اجتماعی و اقتصادی بر ارتقای جایگاه نیروهای کار مراقبین سلامت در جامعه گذاشته است (۱). به موازات توجه به جایگاه حرفه‌ای این رشته، توجه به کمیت و کیفیت تولیدات علمی آن نیز، انعکاسی از پارامترهای کیفی این حرفه و فرصتی برای احترام به جایگاه علمی این رشته است (۲).

دستیابی به عملکرد کمی و کیفی تولیدات علمی ملت‌ها در رقابت جهانی دانش، مستلزم سنجش و ارزیابی تولیدات با استفاده از شاخص‌های پذیرفته شده‌ی بین‌المللی است (۳)، Scimago (۴)، یکی از شاخص‌های رایگان برای ارزیابی پرستیز تولیدات حوزه‌های علمی مختلف است (۵) که به تعیین جایگاه علمی هر کشور نسبت به سایر کشورهای جهان یا کشورهای هم‌منطقه (در ۸ منطقه‌ی جغرافیایی: مناطق آسیایی، خاورمیانه، آفریقا، اروپای شرقی، اروپای غربی، آمریکای شمالی، آمریکای لاتین و منطقه‌ی اقیانوسیه) می‌پردازد (۶). با توجه به اینکه محاسبه‌ی استنادهای دریافت شده توسط مدارک انتشار یافته، در یک دوره‌ی زمانی سه ساله امکان‌پذیر است (۷)، این شاخص به طور پیش‌فرض بازه‌ی زمانی ۱۹۹۶ تا دو سال قبل از سال میلادی جاری

(۲۰۱۷) را مبنای ارزیابی تولیدات علمی کشورها در نظر می‌گیرد. بنابراین، با توجه به اینکه امکان محدود کردن این بازه به یک سال مشخص نیز وجود دارد، نتایج مطالعه‌ی حاضر بر اطلاعات ارائه شده توسط این شاخص در سال‌های ۲۰۱۳، ۲۰۱۴، ۲۰۱۵ و بازه‌ی زمانی (۱۹۹۶-۲۰۱۵) تکیه دارد. مطالعه‌ی تولیدات دندان پزشکی ایران در سال‌های ۲۰۱۳ تا ۲۰۱۵ نشان داد، تعداد مدارک تولید شده و تعداد مدارک قابل استناد در این بازه‌ی زمانی، روند صعودی و تعداد استنادات، تعداد خود استنادات و تعداد استناد به هر مدرک، روند نزولی داشته است. در واقع، میزان استنادات در سال ۲۰۱۵ به کمتر از نصف میزان استنادات در سال ۲۰۱۳ رسیده است که حکایت از کاهش کیفیت محصولات علمی ایران دارد (جدول ۱).

مطالعه‌ی داده‌ها در بازه‌ی زمانی (۱۹۹۶-۲۰۱۵) نشان داد ایران به لحاظ تعداد مدرک، تعداد مدرک قابل استناد و تعداد خود استنادات، در جایگاه دوم خاورمیانه بعد از کشور ترکیه قرار دارد. حال آنکه جایگاه ایران، زمانی که تعداد استنادات و شاخص H، مورد بررسی قرار گرفت، نشان داد ایران بعد از ترکیه و اسرائیل، در رتبه‌ی سوم خاورمیانه قرار دارد. فاصله‌ی تعداد مدارک تولید شده و تعداد استنادات به مدارک دندان پزشکی ترکیه به عنوان قطب اول کمی و کیفی تولیدات این حوزه در خاورمیانه، به ترتیب تقریباً

۳ و ۴ برابر بیشتر از ایران است.

از طرفی اگرچه جایگاه ایران از دو بعد تعداد مدرک تولید شده با تعداد استنادات در خاورمیانه تفاوت چندانی با یکدیگر ندارد، این وضعیت، زمانی که ایران در مقیاس جهانی مورد ارزیابی قرار می گیرد نتایج دیگری را نشان می دهد. مطابق با این نتیجه، جایگاه ایران به لحاظ تعداد استنادات، و شاخص H، از جایگاه وی به لحاظ تعداد

مدرک و تعداد مدرک قابل استناد، فاصله ی بیشتری گرفته و البته در تعداد خود استنادات، این فاصله به مراتب باز هم بیشتر شده است (جدول ۱). یافته ها همچنین نشان داد، فاصله ی تعداد مدارک تولید شده و تعداد استنادات به مدارک دندان پزشکی آمریکا به عنوان قطب اول کمی و کیفی توليدات این حوزه در جهان، به ترتیب تقریباً ۱۸ و ۴۵ برابر بیشتر از ایران است.

جدول ۱: رتبه ی پرستیز علمی توليدات دندان پزشکی ایران در خاورمیانه و جهان بر اساس شاخص Scimago

متغیر	۲۰۱۳			۲۰۱۴			۲۰۱۵			۲۰۱۵-۱۹۹۶		
	رتبه در خاورمیانه	رتبه در جهان	تعداد	رتبه در خاورمیانه	رتبه در جهان	تعداد	رتبه در خاورمیانه	رتبه در جهان	تعداد	رتبه در خاورمیانه	رتبه در جهان	تعداد
مدرک	۲	۱۳	۳۵۷	۲	۱۴	۴۰۸	۲	۱۲	۲۲۳۷	۲	۱۸	۲۲۳۷
مدارک قابل استناد	۲	۱۳	۳۴۰	۲	۱۳	۳۸۷	۲	۱۲	۲۱۴۶	۲	۱۸	۲۱۴۶
استنادات	۲	۱۷	۱۸۶۸	۲	۱۷	۱۰۷۸	۲	۱۶	۱۵۰۱۷	۳	۲۷	۱۵۰۱۷
خود استنادات	۱	۱۰	۶۸۲	۲	۱۲	۳۴۸	۱	۸	۳۹۱۳	۲	۲۲	۳۹۱۳
استناد به هر مدرک	۹	۶۵	۵/۲۳	۱۱	۶۹	۲/۰۱	۹	۵۵	۶/۷۱	۱۰	۱۰۹	۶/۷۱
شاخص H	۳	۳۰	۵۱	۳	۳۰	۵۱	۳	۳۰	۴۵	۳	۳۰	۴۵

نتیجه گیری

ارزیابی پرستیز توليدات دندان پزشکی ایران نشان داد، فاصله ی زیادی تا قرار گرفتن ایران در جمع کشورهای برتر جهان در حوزه ی دندان پزشکی از هر دو نظر کمی (تعداد توليدات) و کیفی (تعداد استنادات) وجود دارد. این ارزیابی می تواند محوری برای برنامه ریزی، سیاست گذاری و هدایت

تصمیم گیری ها در جهت توجه به افزایش کیفی توليدات در کنار افزایش کمی آنها باشد. توجه به این امر، بهبود تدریجی میزان استنادات، جلوگیری از تورم علمی و در نهایت ارتقای جایگاه علمی ایران در حوزه ی دندان پزشکی را به دنبال خواهد داشت.

References

1. Neamatollahi H, Mehrabkhani M, Ghafarpour S, Ghasemi A. Evaluation of Mashhad dental school students' motives and viewpoints on their career choices in 2010. J Mashhad Dent Sch 2014; 38(1): 71-84. [In Persian].
2. Cury J. The evolution of dental research in Brazil. Braz Oral Res 2004; 18(2): 1.
3. Riahi A, Sohbatih F. Visualization of scientific products and journals at the global level: Casting a glance at Islamic Republic of Iran. J Mod Med Inf Sci 2015; 1(2): 1-11. [In Persian].

4. Ndofirepi A. African universities on a global ranking scale: Legitimation of knowledge hierarchies? *South Afr J High Educ* 2017; 31(1): 155-74.
5. Butler D. Free journal-ranking tool enters citation market. *Nature* 2008; 451(7174): 6-7.
6. SCImago. SJR — SCImago Journal & Country Rank. 2007: [2 screen] [cited 2017 Mar 14]. Available from: URL: <http://www.scimagojr.com/journalrank.php>
7. Godana GD. SCImago. In: Mitchell GR, Church S, Bartosh T, Godana GD, Stohr R, Jones S, et al. editors. *Measuring scholarly metrics*. 1st ed. Nebraska: Oldfather Press; 2011. p. 22-8.

The Prestige Evaluation of Iran's Dental Products in the Middle East and the World

Seyed Javad Ghazi Mirsaeid¹

Fatemeh Masoudi²

1. Associate Professor, Department of Medical Library and Information Science, School of Allied Medical Sciences and Member of Health Information Management Research Center, Tehran University of Medical Sciences, Tehran, Iran.

2. **Corresponding Author:** MSc, Medical Library and Information Science, School of Allied Medical Sciences, Tehran University of Medical Sciences, Tehran and Librarianship, Iran Public Libraries Foundation, Qom, Iran. **Email:** f.masodi@qompl.ir

Received: 19.7.2017

Revised: 5.10.2017

Accepted: 14.11.2017

How to cite: Ghazi Mirsaeid SJ, Masoudi F. The Prestige Evaluation of Iran's Dental Products in the Middle East and the World. J Isfahan Dent Sch 2018; 14(1): 109-112.